

NOVÁ ODRŮDA MERUŇKY 'ETELA'**NEW APRICOT CULTIVAR 'ETELA'****Gabriela Pravcová, Pavol Suran, Lubor Zelený**

VÝZKUMNÝ A ŠLECHTITELSKÝ ÚSTAV OVOCNÁŘSKÝ HOLOVOUSY s.r.o.,
Holovousy 129, 508 01 Holovousy

e-mail: pravcova@vsuo.cz

ABSTRAKT

Odrůda meruňky 'Etela' vznikla ve VŠÚO Holovousy s.r.o. samosprášením odrůdy 'Harogem' v roce 1996. Od roku 2021 je registrována pro pěstování v ČR. Jedná se o samosprašnou, středně ranou odrůdu. Stromy se vyznačují střední až silnou vzrůstností a vzpřímeným až rozložitým habitem. Mají střední násadu plodů, které jsou středně velké, s hladkým povrchem, atraktivní, vysoké kvality a vynikající chuti. Odrůda vyniká obecně výborným zdravotním stavem, ke strupovitosti a skvrnitosti meruněk jsou však stromy citlivější. Odrůda je vhodná do okrajových oblastí pěstování meruněk.

Klíčová slova: meruňka, odrůda, 'Etela', popis, hodnocení, šlechtění, samosprašnost

ABSTRACT

New apricot cultivar 'Etela' originated from self-pollination of cultivar 'Harogem' that has been realized RBIP Holovousy in 1996. This cultivar is registered for growing in the Czech Republic since 2021. It is self-compatible and precocious cultivar. Trees grow rather vigorously, has upright to spreading habitus and medium bearing. Fruits are attractive, medium size with smooth surface, of high quality and very good taste. The cultivar has generally good health condition, it is only slightly sensitive to apricot scab. This cultivar is recommended for the use in marginal regions of apricot growing.

Keywords: apricot, cultivar, 'Etela', description, evaluation, breeding, self-compatibility

ÚVOD

Šlechtění meruněk započalo ve VŠÚO Holovousy v 70. letech a zaměřuje se především na vytváření nových odrůd, které jsou vhodné do okrajových oblastí pěstování. Mezi dlouhodobé cíle šlechtitelského programu patří vytváření nových samosprašných odrůd a také odrůd vyznačujících se vyšší odolností vůči chorobám a mrazům (Zelený et al. 2019). Prvními registrovanými odrůdami byly 'Darina' a 'Kompakta' (Blažková 1999, 2001). Další nově registrovanou samosprašnou odrůdou je 'Etela'.

MATERIÁL A METODY

Odrůda 'Etela' vznikla ze samosprašení odrůdy 'Harogem', které proběhlo v roce 1996. Semena byla poté stratifikována a vyseta do fóliovníku. Pro dopěstování byly hybridní semenáče vysazeny v roce 1999 do ovocné školky a v roce 2000 pak do hybridního sadu, kde probíhala selekce genotypů dle kvality plodů, odolnosti vůči chorobám a dle jejich růstu. Tímto způsobem vybraný hybrid pod označením HL 96- 563 byl vysazen ve více kusech do sadu, kde byla dále hodnocena jejich produkce za běžných pěstitelských podmínek. Hybridní sad, se nacházel v katastru obce Holovousy, s nadmořskou výškou 290 m, s průměrnou roční teplotou 8,1 °C, s průměrným ročním úhrnem srážek 695 mm.

Pro hodnocení bylo využito klasifikátoru, který vypracoval Nitranský (1992). Byly sledovány a hodnoceny fenologické znaky: začátek kvetení a doba sklizně a hospodářské znaky jako násada květů a plodů či výnos plodů. Pro hodnocení plodů byly využity znaky: hmotnost, tvar, základní barva, forma nanesení krycí barvy (líčko), povrch slupky, povrch plodu, odlučitelnost pecky, hmotnost pecky, celková chuť, aroma, kyselost slupky a dužniny, natrpkllost, šťavnatost, vláknitost dužniny, praskání plodů a přítomnost moniliózy a šarky na plodech. V roce 2020 byly provedeny testy samosprašnosti.

VÝSLEDKY A DISKUSE

Na základě hodnocení výše uvedenými znaky byl hybrid v roce 2016 popsán a přihlášen k registraci a ochraně práv odrůd. V letech 2016–2020 byly provedeny ve Státní odrůdové zkušební stanici ÚKZÚZ zkoušky odlišnosti, uniformity a stálosti, na jejichž základě byl sestaven a potvrzen popis odrůdy 'Etela'. Od roku 2021 je tato odrůda registrována pro pěstování v ČR a je právně chráněna. Držitelem šlechtitelských práv je společnost VŠÚO Holovousy s.r.o., která rovněž zabezpečuje udržovací šlechtění a množení výchozího rozmnožovacího materiálu této odrůdy.

Dle pozorování v hybridních sadech v katastru obce Holovousy zraje odrůda zhruba ve třetím týdnu července, tři dny před odrůdou 'Candela' a čtyři dny před 'Bergarouge'. V porovnání s těmito odrůdami má v dlouhodobém průměru mírně menší plody. Refrakce u plodů odrůd 'Etela' a 'Bergarouge' je v průměru srovnatelná, u odrůdy

‘Candela’ je mírně vyšší. Náchylnost plodů k praskání, moniliové hnilobě a k ožehu slupky na stanovišti v Holovousích je u odrůdy ‘Etela’ nízká, stejně tak jako u odrůd ‘Candela’ a ‘Bergarouge’ (Tabulka 1). Odolnost odrůdy se může dle lokality lišit. Při porovnání vybraných fenologických a hospodářských vlastností odrůdy ‘Etela’ pěstované na dvou různých podnožích, na podnoži St. Julien a na semenné podnoži M-HL-2, nebyly zjištěny významné rozdíly (Tabulka 2).

Charakteristika stromu

Vzrůstnost stromu je střední až silná, jeho celkový habitus je vzpřímený až rozložitý se silným až středním větvením. Květní pupeny jsou souměrně rozložené jak na brachyblastech, tak na jednoletých výhonech. Antokyanové zbarvení vrcholů mladých výhonů je slabé až střední. Jednoleté výhony mají na osluněné straně purpurovohnědou barvu.

Listová čepel je dlouhá a velmi široká s malým poměrem délky k šířce. Adaxiální strana listu je zbarvená tmavě zelenou barvou. Listová báze je rovná, vrchol listové čepele je mírně tupý s krátkou až střední špičkou. Okraj je vroubkovaný a středně až silně zvlněný. Profil příčného průřezu listovou čepelí je silně konkávní. List má dlouhý a tlustý až velmi tlustý řapík, se středním rozsahem antokyanového zbarvení na jeho horní straně. Poměr délky čepele k délce řapíku je malý. Na řapíku jsou přítomna minimálně tři středně velká extraflorální (mimokvětní) nektária.

Květy jsou v průměru středně velké až velké. Blizna je umístěna pod prašníky. Korunní plátky jsou zploštělé, bílé barvy.

Charakteristika plodu

Plody jsou středně velké s průměrnou hmotností 47 g, středně široké až široké s průměrnou šířkou kolem 45 mm, průměrná výška plodů se pohybuje okolo 44 mm, plody mají velmi malý až malý poměr výšky k šířce. Poměr boční šířky a čelní šířky plodu je velký. Z bočního pohledu jsou plody nesouměrně kosočtverečného tvaru, z čelního pohledu vejčité, slabě nesouměrné. Mají mělkou až středně hlubokou stopečnou jamku a tupý vrchol bez špičky. Plody jsou typické hladkým povrchem s plstnatou slupkou. Základní barva plodu je středně oranžová, překrytá zhruba z 25 % purpurovou krycí barvou ve formě celistvého líčka.

Dužnina je středně oranžová, středně tuhá až tuhá, jemná bez tuhých vláken a šťavnatá. Její chuť je sladce navinulá, není natrpklá a má mírné aroma. Chuť je v celkovém hodnocení velmi dobrá. Pecka je středně velká, dobře odlučitelná od dužniny. Jádro pecky je silně hořké.

Hospodářské vlastnosti

Odrůda 'Etela' je samosprašná a středně raná. Stromy mají ranou dobu začátku kvetení, násada květů je zpravidla střední, délka kvetení je zhruba 7–10 dní. Odrůda kvete zhruba 3 dny před odrůdou 'Velkopavlovická', 1 den před 'Bergarouge' a 1 den po odrůdě 'Candela'.

Stromy mají střední násadu kvalitních plodů s velmi dobrou chutí, je však patrný jejich sklon ke střídavé plodnosti. Plody dozrávají středně raně a jsou odolnější vůči praskání, moniliové hnilobě a vůči ožehu slupky. Sklizeň plodů probíhá přibližně v druhé polovině července. Vůči strupovitosti a skvrnitosti meruněk jsou stromy citlivější, ale obecně vynikají výborným zdravotním stavem.

Odrůda je vhodná do okrajových oblastí pěstování meruněk.

ZÁVĚR

'Etela' je nová samosprašná, středně raná odrůda meruňky s kvalitními plody s velmi dobrou chutí. Plody jsou středně odolné až odolné vůči praskání, moniliové hnilobě a ožehu slupky. Stromy jsou citlivější ke strupovitosti a skvrnitosti meruněk, avšak obecně vynikají výborným zdravotním stavem. Odrůda je vhodná pro pěstitele v okrajových oblastech pro pěstování meruněk zejména díky vysoké kvalitě plodů.

PODĚKOVÁNÍ

Výzkum byl financován z projektu RO1521.

POUŽITÁ LITERATURA

- BLAŽKOVÁ, J. Nová odrůda meruňky 'Kompakta'. *Vědecké práce ovocnářské*. 1999, (16): 117–119. ISSN 0231-6900.
- BLAŽKOVÁ, J. Nová odrůda meruňky 'Darina'. *Vědecké práce ovocnářské*. 2001, (17): 175–176. ISSN 0231-6900.
- NITRANSKÝ, Š. *Klasifikátor genus Armeniaca P. Mill.* Praha: Výzkumný ústav rostlinné výroby Praha-Ruzyně, 1992.
- ZELENÝ, L. a kol. *Šlechtění ovoce v Holovousích*. Holovousy: Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský Holovousy, 2019. ISBN 978-80-87030-72-1.

TABULKY

Tabulka 1. Hodnocení vybraných charakteristik odrůd na podnoži St. Julien (hodnocení 2013–2020)

Table 1. Evaluation of selected characteristics of cultivars on rootstock St. Julien (evaluation 2013–2020)

Odrůda ¹⁾	Sklizeň ²⁾	Hmotnost plodů ³⁾	Refrakce ⁴⁾	Náchylnost k praskání plodů* ⁵⁾	Náchylnost k moniliové hnilobě* ⁶⁾	Náchylnost k ožehu slupky* ⁷⁾
Candela	22. 7.	57,3	17,5	7	7	8
Bergarouge	23. 7.	50,8	14,6	8	8	9
Etela	19. 7.	48,7	15,5	8	7	8

1) Cultivar, 2) Harvest day, 3) Fruit weight, 4) Refraction, 5) Fruit cracking susceptibility, 6) *Monilia laxa* susceptibility, 7) Skin burns susceptibility

* Hodnocení: 1 - nejsilnější projev znaku, 9 - nejslabší projev znaku

* Evaluation: 1 - the strongest expression of the character, 9 - the weakest expression of the character

Tabulka 2. Hodnocení vybraných fenologických a hospodářských znaků odrůdy 'Etela' na dvou podnožích (hodnocení 2009–2013)

Table 2. Evaluation of selected characteristics of cultivar 'Etela' on two rootstocks (evaluation 2009–2013)

Podnož ¹⁾	Doba kvetení ²⁾	Násada květů (1–9) ³⁾	Násada plodů (1–9) ⁴⁾	Výnos plodů [kg] ⁵⁾	Průměrný roční přírůstek kmene [cm] ⁶⁾
St. Julien	12. 4.	4	4	3,5	1
M-HL-2	13. 4.	4	3	3,7	0,96

1) Rootstock, 2) Flowering date, 3) Flower set, 4) Fruit set, 5) Fruit yield, 6) Average annual trunk increase

Obrázek 1. Plody odrůdy 'Etela'

Picture 1. Fruits of cultivar 'Etela'

